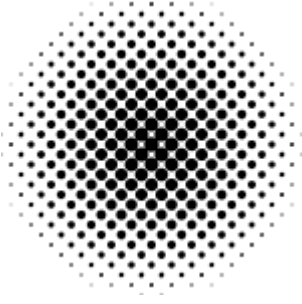

Makale için "Selim'e teşekkür ederim. (Kuranincelemesi)

Kuran bizim kavramsallaştırdığımız Müslüman, Hristiyan, Budist kategorilerini din olarak anmaz. Kuran'a göre bunlar toplumsal birliktelikler veya kültürlerdir. Bir kaç örnek vereyim:

5:69 Kuşkusuz, inanca çağırılanlardan [amenu olanlardan /inananlardan /güvenenlerden], Yahudiler, Sabiiler ve Nasranilerden, Allah'a ve Sonsuz Yaşam Günü'ne kim inanır ve erdemli edimler yaparsa, artık onlara korku yoktur ve onlar üzülmazler.

22:17 Kuşkusuz, Allah; inanca çağırılanlar, Yahudiler, Sabiiler, Nasraniler, Mecusiler ve ortaklar koşanlar arasında, Yeniden Yaratılış Günü'nde ayırım yapacaktır. Kuşkusuz, Allah, her şeye Tanıktır.

3:75 Oysa kitap halkından öyleleri vardır ki, sorumluluğuna tartılar dolusu bıraksan, sana geri verir. Öyleleri de vardır ki, sorumluluğuna bir altın bıraksan, tepesinde dikilmedikçe sana geri vermez...

(Not: Ali Rıza Safa çevirisi. Köşeli parantezler benim.)

5:69'da görüldüğü gibi Nasranilerden bir bölümü Allah'a ve hesap gününün varlığına inanıyor, bir bölümü inanmıyor. İnanca çağırılanlardan (Kuran'ın mesajını işitenlerden) da bir bölümü inanmıyor ve erdemli edimler yapmıyorlar. Yani bugün geleneksel anlamda Müslüman dediğimiz kişilerin inanmıyor ve erdemli edimler yapmıyor olanları var. 22:17'de Allah ayırımı hem saydığı öbeklerin arasında, hem de öbeğin kendi içinde yapıyor. Yani Yahudileri de kendi içlerinde ayırıyor. 3:75'e göre Kitaplılardan (Hristiyan ve Yahudilerden) kimi emaneti

gözetecek denli ahlaklı, kimi de ihanet edecek denli ahlaksız. Buna kolayca tanık oluruz. “Dinle diyanetle ilgisi yoktur ama pırıl pırıl adamdır” dediklerimiz 3:75’in övdüklerinden olabilirler. Yine “Böyle Müslüman olmaz olsun, namazını da kılıyor, vergisini de kaçırıyor” dediklerimiz ise 3:75’in ve benzer ayetlerin yerdiklerindendir. Bizim Müslüman dediklerimizden inanmayanlar ve erdemli edimler yapmayanlar sorgu gününde bağışlanmayacaklar. Kimseye şahadet getirdiği veya oğlunu sünnet ettirdiği için ayrıcalık tanınmayacak. Bizim kültürel olarak Müslüman diye adlandırdığımız küme ile Kuran’ın Müslüman /Müslim olarak adlandırdığı küme örtüşmüyor. Kuran, yalnızca elçilerin mesajını işitip boyun eğenlere Müslim diyor (5:4,7, 24:47,51). Bu, bizim sözcükleri kötüye kullandığımız anlamına gelmiyor çünkü yanında Tevrat bulunduranları Yahudi olarak adlandırdığımız gibi yanında Kuran’ı bulunduranları da bir biçimde adlandırmak zorundayız. Kimliklere din kutusu konmasının gerekçesi de bu toplumsal bağ ve kültür ayrımıdır, kişinin ahlakıyla ilgisi yoktur. Yahudilerden kimi emaneti gözetken, erdemli ve ortak koşmayan kişiler (Kuran’ın diliyle Müslümanlar) olabiliyor iken Müslümanlardan kimi de gerçeği örten, ahlaksız bozguncular olabiliyor.

Dolayısıyla Kuran’a göre kişinin dini Allah’a ve hesap gününe güvenmek veya güvenmemek olarak iki türlü olabilir. Allah’a güvenenler onun tanık oldukları yasalarına uyarlar. Bunun içinde toplumsal ahlak yasaları da vardır, vicdan da, eğer ulaştıysa elçi mesajı da:

30:30 Artık, gerçeğe aykırı şeylerden uzaklaşarak, yüzünü dine çevir. Allah’ın, insanların yaratılışına işlediğine yaraşan biçimde davran. Allah’ın yaratışında değişiklik olmaz. Dinin kaynağı ve dayanağı, işte budur. Fakat insanların çoğu bilmez.

Burada ve daha pek çok ayette evrensel ve değişmez bir dinin varlığından söz ediliyor. Bu din en yalın anlatımıyla Allah’ın tanık olunan yasalarına uymaktır. Kişi Kuran’a tanık olduysa doğal olarak Kuran da tanık olduğu yasalardan bir bölümünü iletecektir, dolayısıyla ona da uyacaktır. Bugün yeryüzünde bulunanlardan Kuran’a tanık olmuş olanlar ve olmamış olanlar arasındaki tek fark budur. Müslüman dediğimiz kişilerin ezici çoğunluğuna Kuran’ın mesajı ancak bir kulak dolgunluğu olarak ulaşmıştır. Ezici çoğunluk eline Kuran’ı alıp ne anlatıldığını anlamaya çalışmış değildir. İşte bundan ötürü sorumluluklarının kapsamı bakımından Müslüman olmayanlara aslında düşünüldüğünden daha yakındırlar. Bu bağlamda aslında ezici çoğunluğun “torpilli” veya “şanslı” olduğunu düşünmek safsatadır. Ayetlerde geçen Nasrani,

Yahudi, Sabii sözcükleri iyiyle kötüyü ayıran yasalar (Kuran'ın din dediği şey) olmaktan çok toplumsal birliktelikle ortaya çıkan kültürlerdir.

7:172 Efendin, Ademoğullarının sırtından soylarını çıkardığında, kendi benliklerine onları tanık yapmıştı: “Ben, Efendiniz değil miyim?” “Evet, tanık olduk!” dediler. Yeniden Yaratılış Günü’nde, “Bundan habersizdik!” diyemezsiniz.

Ulaşsın ulaşmasın herkes Allah'ın doğada tanık olduğu gerçeklerine, işaretlerine, yasalarına uymakla sorumludur. Herkesin bir vicdanı (Kuran buna kalb veya fuad diyor) vardır ve bilerek yanlış yaptığında kişiyi beklemeden cezalandırır. Aynı vicdan kişiyi büyük işler başardığında veya büyük iyilikler yarattığında huzur ve tatmin duygusuyla ödüllendirir. Küçük veya büyük, kişi yaptığı her seçimle vicdanından onay veya kınama alır. 7.172’de anlatılan işte bu vicdanını dinleme veya dinlememe seçiminin ve sonuçlarının bilincine varıldığı andır, doğumdan önce yaşanmış ve unutulmuş bir anı değildir. Doğmadan önce bizden bir söz alınmış olsaydı bunu anımsamamız gerekirdi oysa Allah haksızlık edici değildir, mantıksız eylemde bulunmaz. Ayette “efendiniz /rabbınız” sözcüğünün geçmesi sizi yanıltmasın. Çünkü;

50:16 ...Çünkü biz, ona, şah damarından daha yakınız.

8:24 ...Allah, kişi ile yüreğinin arasına girer.

Bu demektir ki kişinin “kendisinin dışında” bir öznenin sesini duyduğunu hissetmesi ve onu Tanrı adıyla anması şart değildir. Çünkü vicdanının sesi benliğinin ta içinden gelmektedir. Şeytanın sesi de içerden gelmektedir:

91:8 Ardından, hem kötülüğü hem de sorumluluk bilincine erişmeyi ona bildirene!

Allah her insana iyiliği de kötülüğü de bildirmektedir. Bunun için ille de bir peygambere veya kitaba gerek yoktur. Akı, vicdanı, sorumluluk duygusu olan herkes sorumludur. Kuran'ın mesajı gerçekten ulaşsa bile kişinin sorumluluğu azalmamaktadır. Kuran, ilgisine bir kapı açmakta, seçenek sunmaktadır. Anlamak, iyileşmek ve iyileştirmek isteyen toplum şükran duyar. İsteksiz olan toplum için ise bir şey değişmez. Basitleştirecek, Müslüman toplumda dünyaya gelenle gelmeyen arasındaki fark, şifalı otlar yetişen bir coğrafyada dünyaya gelenle bir başkası arasındaki fark gibidir. Kişi bu otları arıyorsa uzaktan gelip bulacaktır. Aramıyorsa burnunun dibinde de olsa yararlanmayacaktır. Allah bunlardan herhangi birine haksızlık etmiş

veya herhangi birini kayırmış değildir. Aynı biçimde anadili Arapça olanlar da kayırılmış değildir. Her zorlukla birlikte bir kolaylık vardır (94:5-6). Avantaj sandıklarımız dezavantajımız olabilir (2:216). Kişi için yalnızca emeğinin karşılığı vardır (53:39).

Bu yazı da konu ile ilgili :

•

[Müslüman bir ülkede doğmayanların suçu ne?](#)

